

Ügyszám: **1169/B/1993**
Keltezés: **Budapest, 1994.10.10 12:00:00 de.**
Előadó bíró: **Zlinszky János Dr.**
Közlöny
információ:
AB közlöny: **III. évf. 10. szám**

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

Az Alkotmánybíróság jogszabály alkotmányosságának utólagos vizsgálata iránti indítvány tárgyában meghozta a következő

határozatot :

Az Alkotmánybíróság a 7/1973. (XII. 27.) KPM rendelet mellékleteként kiadott Rádió- és Televíziószabályzat 2.§ f) és g) pontjai, valamint a 6.§-8.§-ok (1) bekezdései alkotmányellenességének megállapítása és megsemmisítése iránti indítványt elutasítja. A Magyar Televízió műsora vételének előfizetési díjáról szóló 33/1991. (XII. 18.) PM rendelet alkotmányellenességének megállapítása és megsemmisítése iránti indítvány tárgyában az indítványt visszautasítja.

Indokolás

I.

1. A 7/1973. (XII. 27.) KPM rendelettel kiadott Rádió- és Televíziószabályzat 2.§ f) pontja a Posta feladatává teszi a műsorvevő készülékek üzembentartóinak nyilvántartását, az egyéb rádióberendezések engedélyeinek nyilvántartását pedig a Frekvenciagazdálkodási Intézet hatáskörébe utalja. A g) pont szerint a televízió előfizetési díj beszedése a Posta, az egyéb rádióberendezések frekvenciahasználati díjának beszedése a Frekvenciagazdálkodási Intézet feladata.

A bejelentési kötelezettséggel és az üzemben tartással kapcsolatban a 6.§ (1) bekezdés előírja, hogy műsorvevő készüléket - a (3) bekezdésben foglaltakat kivéve - bejelentés alapján szabad üzemben tartani. A 7.§ (1) bekezdés a bejelentés megtételére a beszerzéstől számított nyolc napos határidőt ad. A 8.§ (1) bekezdés szerint a műsorvevő készülék a bejelentésben megjelölt üzembentartási helyen - egyéb helyen külön bejelentés nélkül legfeljebb 30 napig - tartható üzemben.

Az indítványozó álláspontja szerint a műsorvevő készülékek üzembentartóinak nyilvántartásba vétele a személyes adatok védelméhez való jogot sérti; a bejelentési kötelezettség pedig a tulajdonhoz való jogot korlátozza, ezért a felhívott rendelkezések az Alkotmány 8.§-ával, 9.§ és 13.§ (1) bekezdésével az 59.§ (1)

bekezdésével, valamint a 70/A. § (3) bekezdésével ellentétesek.

2. Az Alkotmány ugyanezen rendelkezéseivel ellentétes az indítványozó szerint a Magyar Televízió műsora vételének előfizetési díjáról szóló, 33/1991.(XII. 18.) PM rendelet 2.§ (1) bekezdése is, amely előírja, hogy minden televíziókészülék után, amely műszakilag alkalmas a Magyar Televízió műsorának vételére, az 1.§-ban meghatározott előfizetési díjat kell fizetni.

II.

1. A Rádió- és Televíziószabályzat felhívott rendelkezéseivel szemben előterjesztett indítvány alaptalan.

Az Alkotmány 8.§-a az ember sérthetetlen és elidegeníthetetlen alapvető jogairól szól, amelyekre vonatkozóan a szabályokat törvény állapítja meg, lényeges tartalmát azonban nem korlátozhatja.

Az Alkotmány 13.§-a által védett tulajdonhoz való jog és az Alkotmány 9.§-ával egyenlő védelemben részesített tulajdoni formák alapvető jogok, azonban törvény ezeket korlátozhatja, de nem sértheti az alapvető jog lényeges tartalmát.

Az Alkotmány 59.§ (1) bekezdés szerint a Magyar Köztársaságban mindenkit megillet a jóhírnévhez, a magánlakás sérthetetlenségéhez, valamint a magántitok és a személyes adatok védelméhez való jog. Az Alkotmány 70/A. § (3) bekezdése deklarálja, hogy a Magyar Köztársaság a jogegyenlőség megvalósulását az esélyegyenlőtlenségek kiküszöbölését célzó intézkedésekkel is segíti.

Mindezeket figyelembe véve az Alkotmánybíróságnak abban a kérdésben kellett állást foglalnia, hogy az indítvány által támadott szabályok ütköznek-e az alapvető jogokra vonatkozó rendelkezésekkel, sértik-e a személyes szabadság, a magántitok és a személyes adatok védelméhez való jogot.

Az állásfoglalás kialakítása szempontjából abból kellett kiindulni, hogy a Rádió- és Televíziószabályzat kétoldalú, esetenként többoldalú jogviszony létrejöttét, tartalmát és megszűnését szabályozza, amely jogviszonyban az egyik fél, a szolgáltató állandó, a másik fél - a szolgáltatásra igényt tartó - változó. Ez utóbbi fél szabad akaratelhatározással maga dönti el, hogy kíván-e olyan készüléket beszerezni, amellyel a szolgáltatást igénybe veheti, vagy nincs szüksége ilyen készülékre. Ha a készülék beszerzése mellett dönt, ezzel aláveti magát a tartással járó kötelezettségeknek, és ezzel az addig tiszta polgári jogi jogviszonya közigazgatási elemekkel

vegyes jogviszonnyá válik.

A modern társadalom szervezetének és működésének szabályozása keretében elkerülhetetlen a köz- és magántulajdon korlátozásának, a köz- és magánérdek határainak egyeztetése és összehangolása, ami csak kölcsönös engedményekkel valósulhat meg. Ha ezek az engedmények az alapjogok lényeges tartalmát nem érintik, a szabályozás alkotmányellenessége nem állapítható meg.

Nincs olyan szabály, amely kötelezővé tenné rádió vagy televízió vevőkészülék vásárlását. Aki vevőkészüléket vásárol, szabad akaratelhatározásából teszi, a szerződési szabadság elve tehát nem sérül. A vásárlással azonban bejelentési és díjfizetési kötelezettséget is vállal, és alanyává válik egy olyan közigazgatási elemekkel vegyes szerződésnek, amelynek feltételeit a Rádió- és Televíziószabályzat tartalmazza. Ez a szabályzat általános szerződési feltételnek is tekinthető, amelynek alapján a készülék tulajdonosa (üzembentartója) részben polgári, részben közigazgatási jogviszonyba kerül. Kétségtelen, hogy ennek a jogviszonynak vannak akaratától független, kötelező elemei, az Alkotmánybíróság azonban a 43/1991. (VII.12.) AB határozatában is kifejtette, hogy a személyek szerződési akaratának korlátlan érvényre jutását a polgári jog szabályai nem teszik lehetővé; ilyen követelményt nem támasztanak az Alkotmány rendelkezései sem. Az eltérést nem engedő (kogens) jogszabályi rendelkezéseken túl elvi korlátja a szerződéses szabadságnak az, hogy jogszabály a szerződés egyes tartalmi elemeit meghatározhatja (Ptk. 226.§ (1) bekezdés) és az is, hogy jogszabály szerződés kötését kötelezővé teheti (Ptk. 198.§ (2) bekezdés).

A Rádió- és Televíziószabályzat nem szerződéskötési kötelezettséget ír elő, hanem a Ptk. 198.§ (3) bekezdésnek megfelelően jár el. Eszerint ugyanis szolgáltatásra irányuló kötelezettség és jogosultság jogszabályból vagy hatósági rendelkezésből szerződéskötés nélkül is keletkezhet, ha a jogszabály vagy a törvényes jogkörében eljáró hatóság így rendelkezik, és a kötelezettet, a jogosultat és a szolgáltatást kellő pontossággal meghatározza. Nem alkotmányellenes, hogy ez a törvényi rendelkezés alacsonyabb jogszabályszintű szabályozásra is felhatalmazást ad, mivel törvényi szabályozásra csak a szerződési szabadságot közvetlenül és lényegesen korlátozó előírások tartoznak. Tekintettel arra, hogy minden előírás, amely érinti a forgalmi viszonyokat, korlátozza a felek szerződéses autonómiáját, nem lenne életszerű minden olyan előírásra törvényes szintet megkívánni, amely a szerződéses szabadságot köti (43/1991. (VII. 12.) AB határozat, ABH 1991. 201.).

Nem tekinthető alkotmányellenesnek a Rádió- és Televíziószabályzatnak az a rendelkezése sem, amely a szolgáltatásra igényt tartók nevének és az üzembentartás

helyének nyilvántartását rendeli. Az Alkotmány 59.§-ával biztosított magántitok és a személyes adatok védelméhez való jog épp úgy nem abszolút érvényű, ahogyan az Alkotmányban foglalt többi alapvető jog sem az; a személyes adatok védelme nem annyit jelent, hogy ezeket az érintett személyen kívül semmiféle okból és semmilyen körülmények között nem ismerheti meg senki más. A személyes adatok ismeretével való visszaéléssel szemben az állampolgárokat egyes esetekben tételes rendelkezések, általánosságban pedig a Büntető Törvénykönyv és a Polgári Törvénykönyv védik (2/1990.(II. 18.) AB határozat, ABH 1990. 18.).

Mindezek alapján megállapítható volt, hogy az indítvánnyal támadott rendelkezések a személyes adatok védelméhez való alkotmányos jogokat nem sértik, és a tulajdonhoz való jogot sem korlátozzák alkotmányellenesen, ezért az Alkotmánybíróság az indítványt e részben érdemben elutasította.

2. A Magyar Televízió műsora vételének előfizetési díjáról szóló, 33/1991. (XII. 18.) PM rendelet alkotmányosságát az Alkotmánybíróság a 6/B/1993 számú eljárásban (ABH 1993. 770.) vizsgálta, és az alkotmányellenesség megállapítására irányuló indítványokat elutasította. Ebben a határozatban a szelektív vételi lehetőség kérdésével kapcsolatban is állást foglalt. Eszerint az egyes programok vételi lehetőségének kizárása és az előfizetési díjnak a venni kívánt műsorhoz kapcsolása a megfelelő műszaki feltételek megteremtéséig nem lehet a valóság talaján nyugvó jogi szabályozás tárgya, és így az alkotmányossági vizsgálat szempontjául nem szolgálhat.

A rendelet indítvánnyal támadott 2.§ (1) bekezdése szerint az előfizetési díjat a Magyar Televízió műsorának vételére műszakilag alkalmas készülékek után kell fizetni. Műszaki kérdés, hogy Magyarország területén lehetséges-e olyan vevőkészülék, amely e feltételnek nem felel meg, és nem alkotmányossági, hanem jogalkalmazási kérdés, hogy a jogszabályi feltételeknek meg nem felelő műszaki adottságokkal rendelkező készülék esetén az előfizetési díj kérdése hogyan alakulhat addig is, amíg egyes adások kódolásának lehetősége megvalósul. Tekintettel arra, hogy ezek a kérdések az Alkotmánybíróság hatáskörén kívül esnek, a 33/1991. (XII. 18.) PM rendelet alkotmányossága kérdésében pedig már jogerős határozat van, az Alkotmánybíróság az indítvány idevonatkozó részét visszautasította.

Dr. Schmidt Péter
alkotmánybíró

Dr. Vörös Imre
alkotmánybíró

Dr. Zlinszky János
előadó alkotmánybíró

